

УДК 338.22

DOI: 10.31891/2307-5740-2019-272-4-1-30-35

ШАТІЛО О. В.

Національний транспортний університет, м. Київ

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС»

Стаття присвячена обґрунтуванню наукових підходів до визначення поняття «інноваційний процес». Об'єктом дослідження є процеси формування, впровадження та реалізації інноваційного процесу на підприємствах. Методами дослідження є теоретичне узагальнення та аналіз поняття «інноваційний процес». Обґрунтовано, що інноваційний процес – це єдиний в своєму роді процес, який об'єднує науку, техніку, економіку, менеджмент. Він полягає в отриманні інновацій і триває від зародження ідеї до її комерційної реалізації. Запропоновано власне визначення поняття «інноваційний процес» та проаналізовано притаманні йому особливості і вплив на розвиток підприємств.

Ключові слова: інноваційний процес, інновація, інноваційна діяльність, попит, ринок.

SHATILO O.

National University of Transport, Kyiv

SCIENTIFIC APPROACHES TO DEFINING CONCEPT "INNOVATION PROCESS"

The article is devoted to substantiation of scientific approaches to defining the concept of "innovation process". The object of research is the processes of formation and implementation of the innovation process at enterprises. Methods of research are theoretical generalization and analysis of the concept of "innovation process". It is substantiated that the innovation process is a one-of-a-kind process that combines research and development (R&D), technology, economics, and management. It is about innovating and going from the idea to its commercial realization. The implementation of innovation processes is greatly influenced by the spread in time and space of previously developed and used innovation, but in a new quality and location. Accordingly, in course of innovation processes specialists from different functional areas interact, of which the main ones are R&D, production, marketing and financial. The involvement of various units in the innovation processes depends on the type of economic activity, the peculiarity of products or the provision of services. On the basis of the research the author's definition of the concept of "innovation process" is proposed, its specific features and impact on the development enterprises are analysed.

Thus, the country's economic development requires qualitatively new approaches. One of these is an innovative process, which is a complex, multi-phase process that involves exploring consumer demand and needs, developing a new product or service and marketing it.

Keywords: innovation process, innovation, demand, market.

Вступ. Розвиток будь-якої країни залежить від багатьох чинників, одним із яких є впровадження інновацій. Проте, аналіз наукової літератури та законодавчої бази показав, що сфера інноваційної діяльності вивчена недостатньо та потребує систематизації. Наприклад, таке поняття, як «інноваційний процес» не встановлено законодавчо та існують розбіжності науковців стосовно його розуміння, а це, в свою чергу, негативно впливає на діяльності підприємства. Саме тому для впровадження та реалізації інноваційних процесів необхідно дане поняття вивчити більш детально.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми показав, що існує безліч трактувань «інноваційного процесу». Вивченням проблем, пов'язаних з інноваційним процесом, займалися такі вчені: Шумпетер Й., Михайлова Л.І., Гуроров О.І., Турчіна С.Г., Шарко І.О., Микитюк П.П., Твісс Б., Андросова О.Ф., Череп А.В., Казанцев А.К., Мінделі Л.Е., Краснокутська Н.В., Ілляшенко С.М., Висоцька І.Б., Федулова І.В., Олійник Ю.А., Полозова Т.В., Кривцун Д.Ю., Жариков В.В., Жариков І.А., Однолюк В.Г., Евсейчев А.І., Грицай О.І., Буренніков Ю.Ю., Степаненко Д.М., Лелейко Т.І., Янковський К.П., Харів П.С., Тивончук О.І., Парсаданян С.А., Павлов І.В., Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М., Ільдеменов С.В., Гречан А.П., Дідківська Л.І., Головка Л.С., Баранов О.Г., Левченко Ю.Г., Станкевич І.В., Романенко Т.А., Борисевич Є.Г., Тігарева В.А., Замрига А.В., Райца А., Столяров Д. В.

Метою роботи є визначення змісту поняття «інноваційний процес», його особливостей та впливу на розвиток підприємств.

Викладення основних результатів дослідження. В економічній науці поняття «інновація» зазнало значних змін впродовж другої половини ХХ століття, сформувалися моделі інноваційного процесу. Спочатку переважали моделі інноваційного процесу, де основним фактором вважалися наукові дослідження, а ринок – вторинним елементом. Згодом розвиток ринкових відносин зумовив набуття останнім визначальної ролі в інноваційному процесі. Ринкова складова посилилася на практиці інноваційного процесу та у відповідних теоретичних дослідженнях [32].

Проте, для сучасних суб'єктів господарювання важливою є не лише можливість безпосередньо приймати участь у створенні інновацій, але й здатність сприймати та пристосовувати до умов своєї діяльності винаходи інших суб'єктів господарювання. В таких умовах актуалізується роль дослідження відповідного поняттєво-категоріального апарату, зважаючи на його прикладні характеристики. Розвиток суспільства та перехід виробництва на новий рівень зумовили удосконалення теоретичних трактувань та досліджень стосовно особливостей інноваційного процесу [1].

В Україні не лише питома вага підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, є в 20–30 разів меншою, ніж у розвинених країнах, але, крім того, даний показник проявляє тенденцію до зменшення. Причому зменшується не лише питома вага підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, а й їхня кількість у абсолютному вираженні. Це вказує на те, що інноваційною діяльністю в Україні продовжують займатися великі підприємства, кількість і частка яких природно не може бути великою. Таким чином, за тенденціями розвитку інноваційної діяльності Україна перебуває на рівні 70-х рр. XX століття. Така ситуація терміново потребує виправлення, при цьому суттєву допомогу може надати врахування світового досвіду організації інноваційного процесу, в тому числі й за участю держави [33].

В законі України «Про інноваційну діяльність» визначено такі поняття, як «інновація», «інноваційна діяльність», «інноваційний продукт», «інноваційна продукція», «інноваційний проект», «пріоритетний інноваційний проект», «інноваційне підприємство» та «інноваційна інфраструктура» [34], проте, у вітчизняному законодавстві не визначено поняття «інноваційний процес».

Зокрема, процес (лат. processus – плин, хід) – це послідовна зміна фаз розвитку предметів і явищ, що відбувається закономірним порядком; сукупність ряду послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату [31].

В сучасних працях науковців зустрічається значна кількість трактувань «інноваційний процес» (табл. 1). Так, зокрема, Гречан А.П. [13, с.131], Федулова І.В. [9, с.9], Олійник Ю.А. [10, с.185], Парсаданян С.А. [20, с.9] зосереджують свою увагу на тому, що інноваційний процес – це система дій, яка спрямована на пошук та впровадження інновацій. Такі автори, як Грицай О.І. [13, с.131], Тивончук О.І. [19, с.6], Левченко Ю.Г. [27, с. 23] розглядають інноваційний процес як послідовність, яка спрямована на досягнення певного результату. У визначенні поняття «інноваційний процес» Микитюк П.П. [2, с.47], Казанцев А.К., Мінделі Л.Е. [5, с.10], Краснокутська Н.В. [6, с.70], Ілляшенко С.М. [7, с.51], Висоцька І.Б. [8, с.7], Полозова Т.В., Кривцун Д.Ю. [11, с.111] розглядають інноваційний процес як процес перетворення наукових знань в інновацію та не акцентують увагу на отриманні прибутку від інновації.

Таблиця 1

Трактування наукових поглядів для визначення поняття «інноваційний процес»

Автори	Визначення
Інноваційний процес як новинка	
Шумпетер Й.	Фундатор інноваційної теорії розглядав інновацію в динаміці, тобто як інноваційний процес, а саме виготовлення нового продукту, а не «новий» продукт; впровадження нового методу, а не «новий метод»; освоєння нового ринку; отримання нового джерела сировини; проведення реалізації [3, с.34].
Інноваційний процес як спосіб	
Федулова І.В.	Інноваційний процес – це спосіб організації комплексу взаємопов'язаних між собою напрямів наукової, технологічної, організаційної, фінансової і комерційної діяльності, який спрямований на створення і впровадження на ринку нового або удосконаленого продукту, створення нового або удосконаленого технологічного процесу, використання в практичній діяльності нової або удосконаленої організаційно-економічної форми для забезпечення прибуткової роботи підприємця, його конкурентоздатності і досягнення визначеної мети [9, с.9].
Інноваційний процес як система	
Олійник Ю.А.	Інноваційний процес – це система узгоджених і послідовних дій уповноважених суб'єктів, спрямованих на поетапну реалізацію процесу створення та реалізації інновацій, яка базується на перетворенні наукового знання в продукт (послугу) з метою отримання економічного ефекту від реалізації такого продукту [10, с.185].
Парсаданян С.А.	Інноваційний процес – це система методів, заходів та процедур, що спрямовані на перетворення наукових знань в товар, а також на власні потреби підприємства і сферу споживання [20, с.9].
Павлов І.В.	Інноваційний процес – це багатопланова система цілеспрямованої організації інноваційної діяльності, що містить логічно пов'язані дії, які включають елементи генерації нових ідей, проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, впровадження у виробництво, поширення, споживання інноваційного продукту і в цілому охоплюють увесь комплекс суспільно-виробничих і фінансово-кредитних відносин у циклі «наука – техніка – виробництво – споживання» [21, с.15].
Гречан А.П.	Інноваційний процес – це система організаційно-економічних відносин, спрямованих на ефективне використання виробничого та інноваційного потенціалу підприємства і визначається її багатомірністю, що обумовлено взаємодією та узгодженістю цілей економічних інтересів підприємства [24, с.272].
Інноваційний процес як послідовність	
Грицай О.І.	Інноваційний процес – це організований, спрямований на досягнення певного результату характер діяльності, який складається з ряду взаємопов'язаних послідовних дій [13, с.131].
Тивончук О. І.	Інноваційний процес – це послідовність робіт від проведення наукових досліджень до реалізації й поширення створених на основі нового знання інновацій. Інноваційний процес на підприємстві визначено у роботі як комплекс взаємопов'язаних робіт від генерування ідей до створення на її основі нового продукту (процесу) та реалізації його на ринку [19, с.6].
Левченко Ю.Г.	Інноваційний процес – охоплює весь комплекс відносин виробництва та споживання та представляє собою період від зародження ідей до її комерційної реалізації. Це послідовний ланцюг дій, що охоплює всі стадії створення новинки та її практичного використання [27, с. 23].
Інноваційний процес як зміни	
Баранов О.Г.	Інноваційний процес – це сукупність науково-технологічних, технологічних і організаційних змін, що відбуваються в процесі реалізації інновацій [26, с. 173].
Лепейко Т.І.	Інноваційний процес – це дії працівників підприємства з послідовного внесення змін у товари, технологічні процеси, документообіг, організаційну структуру, джерела сировини і матеріалів, ринку збуту та інше [16, с.26].

Автори	Визначення
Харів П.С.	Інноваційний процес – це сукупність комплексних, постійно здійснюваних у просторі та часі, прогресивних, науково-технічних, організаційних і соціально-економічних змін, що ведуть до підвищення ефективності суспільного виробництва та вирішення соціальних проблем (екологія, умови праці) [18, с.14].
Інноваційний процес як стадії	
Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М.	Інноваційний процес – це стадії створення новачки від ідеї до конкретного продукту, технології чи послуги, які використовуються у господарській практиці; всі етапи життєвого циклу інновації, включаючи її дифузю у нові умови та місця застосування [22, с.34]
Замрига А.В.	Під «інноваційним процесом» слід розуміти такий, що являє собою сукупність послідовних етапів, стадій, робіт від зародження ідеї й створення новачки до її освоєння і перетворення в інновацію [29, с. 95].
Михайлова Л.І., Гуроров О.І., Турчина С.Г., Шарко І.О.	Інноваційний процес – це декілька взаємопов'язаних фаз, таких як створення (винаходу), освоєння та розповсюдження інновацій. Метою інноваційного процесу є підвищення ефективності господарської діяльності шляхом оновлення технологій, товарів, управління та інших складових організаційної системи [1, с.34; 35].
Інноваційний процес як процес	
Микитюк П.П.	Інноваційний процес – це не тільки складний, але і взаємопов'язаний процес створення інновацій з використанням сукупності системи знань, наукової і маркетингової діяльності; сукупності засобів праці, що полегшують людську працю і роблять її продуктивнішою (техніка, прилади, устаткування, організація виробництва) [2, с.47].
Казанцев А.К., Мінделі Л.Е.	Інноваційні процеси – це процес перетворення наукових знань в інновацію, які можна представити як послідовний ланцюг подій, у процесі якого інновація визріває від ідеї до конкретного продукту, технології чи послуги та поширюється у практичному використанні [5, с.10].
Краснокутська Н.В.	Інноваційний процес – це не тільки складний, але і взаємопов'язаний процес створення інновацій з використанням сукупності системи знань, наукової і маркетингової діяльності; сукупності засобів праці, що полегшують людську працю і роблять її продуктивнішою (техніка, прилади, устаткування, організація виробництва) [6, с.70].
Ілляшенко С.М.	Інноваційний процес – це процес створення (розроблення та виготовлення) і комерціалізації новачки, що втілені в нові продукти, технології, методи управління тощо, які мають споживчу цінність. Він охоплює маркетингові і прикладні наукові дослідження, планування, розроблення, виготовлення і просування інновацій (комерціалізацію новачки) на ринок тощо [7, с.51].
Висоцька І.Б.	Інноваційний процес – це соціально-техніко-економічний процес, що через виявлення суспільних потреб призводить до розробки науково-технічної продукції, практичне використання якої сприяє розвитку соціально-економічної системи, підтримує намічений режим її функціонування [8, с.7].
Полозова Т.В., Кривцун Д.Ю.	Інноваційний процес потрібно розглядати як процес перетворення наукових знань в інновацію, її освоєння і впровадження, що являє собою сукупність послідовних етапів робіт від зародження ідеї і створення нововведення до його освоєння і виробництва самої інновації [11, с.111].
Жариков В.В., Жариков І.А., Однолько В.Г., Евсейчев А.І.	Інноваційний процес – це процес перетворення наукового знання в інновацію, який можна представити як послідовний ланцюг подій, в ході яких інновація визріває від ідеї до конкретного продукту, технології або послуги і поширюється при практичному використанні [12, с.6].
Буренніков Ю.Ю.	Інноваційний процес – це сукупність основного процесу (від появи інноваційної ідеї до її практичної реалізації) і супутнього (забезпечення основного процесу фінансовими, матеріальними, трудовими, інформаційними ресурсами тощо), які спрямовані на досягнення кінцевого результату – отримання інноваційного продукту [14, с.8].
Дідківська Л.І., Головка Л.С.	Інноваційний процес – це процес створення і впровадження нової техніки, технології, розробка нових матеріалів, розвиток нових видів економічної діяльності, виробництв тощо [25, с. 126].
Станкевич І.В., Романенко Т.А., Борисевич Є.Г., Тігарєва В.А.	Інноваційний процес являє собою процес створення і розповсюдження нововведень (інновацій). Поняття «інноваційного процесу» ширше поняття «інновації», тому власне інновація (нововведення) є одним із компонентів інноваційного процесу. Інноваційний процес – це послідовний ланцюг подій від нової ідеї до її реалізації в конкретному продукті, послугі чи технології, і подальше розповсюдження нововведення [28, с. 8].
Райца А., Столяров Д.В.	Інноваційний процес є безперервним процесом, у якому використання результатів досліджень і розробок викликає технічні зміни, у результаті яких виникає потреба в проведенні нових досліджень [30, с. 21].
Інноваційний процес як інноваційна діяльність	
Андросова О.Ф., Череп А.В.	Інноваційний процес означає інноваційну діяльність якого-небудь підприємства. Він спрямований на розробку й реалізацію результатів науково-технічних пошуків у вигляді нового продукту або нового технологічного процесу [4, с.119].
Янковський К.П.	Інноваційний процес базується на інноваційній діяльності суспільства. Інноваційний процес являє собою сукупність інтелектуальної праці зі створення нового продукту. Новий продукт може бути виражений в технічних, виробничих і комерційних характеристиках [17, с.8].
Інноваційний процес як перетворення	
Твісс Б.	Інноваційний процес – це перетворення наукового знання, наукових ідей, винаходів у фізичну реальність (нововведення), яка змінює суспільство [3, с.45].
Степаненко Д. М.	Інноваційний процес – це комплекс дій, необхідних для підготовки та практичного використання нових технічних, організаційних, економічних, соціальних та інших рішень. Мова в цьому випадку йде про процес послідовного перетворення ідеї в інновацію. Період часу реалізації інноваційного процесу може бути охарактеризований як інноваційний цикл [15, с. 36].
Інноваційний процес як мережа комунікативних зв'язків	
Ільдеменов С.В.	Інноваційний процес – це складна мережа комунікативних зв'язків різного рівня, всередині і між організаціями, що об'єднують різні функції на підприємстві і з'єднують його з обширним науково-технічним співробітництвом і ринком [23, с.14].

Джерело: складено автором за [2, с.47; 3, с.45; 4, с.119; 5, с.10; 6, с.70; 7, с.51; 8, с.7; 9, с.9; 10, с.185; 11, с.111; 12, с.6; 13, с.131; 14, с.8; 15, с. 36; 16, с.26; 17, с.8; 18, с.14; 19, с.6; 20, с.9; 21, с.15; 22, с.34; 23, с.14; 24, с.272; 25, с. 126; 26, с. 173; 27, с. 23; 28, с. 8; 29, с. 95; 30, с. 21].

Робота над літературними джерелами дала можливість визначити основні підходи до визначення поняття «інноваційний процес». Проведене дослідження показало, що інноваційний процес – система знань, умінь, навичок, досвіду працівників, яка спрямована на створення нових товарів чи послуг шляхом дослідження, розробки, реалізації та подальшого супроводу продукту чи послуги на ринку.

Інноваційний процес – це єдиний в своєму роді процес, який об'єднує науку, техніку, економіку, менеджмент. Він полягає в отриманні інновацій і триває від зародження ідеї до її комерційної реалізації. На здійснення інноваційних процесів значно впливає поширення в часі і просторі раніше освоєної та використаної інновації, але в новій якості та в іншому місці. Відповідно, у перебігу інноваційних процесів взаємодіють спеціалісти різних функціональних напрямів, серед яких основними є науково-дослідні, виробничі, маркетингові та фінансові. Участь відповідних підрозділів в інноваційних процесах залежить від напрямку та виду економічної діяльності, особливості продукції чи надання послуг [13].

Дослідивши поняття «інноваційний процес» можна стверджувати про притаманні йому особливості:

- послідовний ланцюг подій, у процесі якого інновація визріває від ідеї до конкретного продукту, технології чи послуги та поширюється у практичному використанні;
- спрямований на розробку, реалізацію результатів науково-технічних пошуків у вигляді нового продукту або нового технологічного процесу;
- виявлення суспільних потреб, що приводить до розробки науково-технічної продукції, практичне використання якої сприяє розвитку соціально-економічної системи;
- інноваційне суспільство, що являє собою сукупність інтелектуальної праці по створенню нового продукту; новий продукт може бути виражений в технічних, виробничих і комерційних характеристиках;
- комплексні зміни, котрі ведуть до підвищення ефективності суспільного виробництва та вирішення соціальних проблем (екологія, умови праці);
- система методів, заходів та процедур, що спрямований на перетворення наукових знань в товар, а також на власні потреби підприємства і сфери споживання;
- ефективне використання виробничого потенціалу підприємства;
- безперервний процес, у якому використання результатів досліджень і розробок викликає технічні зміни, у результаті яких виникає потреба проведення нових досліджень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, економічний розвиток країни потребує якісно нових підходів. Одним із таких є інноваційний процес, який являє собою складний, багатофазовий процес, що включає вивчення попиту та потреб споживачів, розробку нового товару чи послуги та їх реалізацію на ринку.

Література

1. Гернего Ю. Формування інноваційного процесу: теоретичний підхід [Електронний ресурс] / Ю. Гернего // Режим доступу : <http://securities.usmdi.org/?p=22&n=94&s=971>
2. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник. / Микитюк П.П. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 295 с.
3. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / Л.І. Михайлова, О.І. Гуторов, С.Г. Турчина, І.О. Шарко. – Вид. 2-е, доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2015. – 234 с.
4. Андросова О.Ф. Трансфер технологій як інструмент реалізації інноваційної діяльності : монографія / Андросова О.Ф., Череп А.В. – К. : Кондор, 2007. – 356 с.
5. Основы инновационного менеджмента. Теория и практика : учеб. / под ред. П.Н. Завалина, А.К. Казанцев, Л.Э. Миндели. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Экономика Основы инновационного менеджменту, 2004. – 521 с.
6. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / Краснокутська Н. В. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
7. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент : підручник / Ілляшенко С.М. – Суми : Університетська книга, 2010. – 334 с.
8. Висоцька І.Б. Інноваційний чинник розвитку промисловості : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.07.01 / І.Б. Висоцька ; НАН України. Об'єдн. ін-т економіки. – К., 2005. – 19 с.
9. Федулова І.В. Управління розвитком інноваційного потенціалу підприємств хлібопекарної промисловості : автореф. дис. ... д. е. н. : спец. 08.00.04 / І.В. Федулова ; Нац. ун-т харч. технологій. – К., 2009. – 35 с.
10. Олійник Ю.А. Теоретичні засади визначення сутності інноваційних процесів в Україні / Ю.А. Олійник // Бізнес Інформ. – 2014. – № 12. – С. 182–187.
11. Полозова Т. В. Інноваційна діяльність підприємства та економічна сутність інноваційного процесу [Електронний ресурс] / Т. В. Полозова, Д. Ю. Кривцун // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 12. – С. 108–113. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_12_27.
12. Управление инновационными процессами : [учеб. пособ.] / И.А. Жариков, В.В. Жариков, В.Г. Однолько, А.И. Евсейчев. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. – С. 123–138.
13. Грицай О. І. Економічна сутність терміну "інноваційний процес" [Електронний ресурс] / О. І. Грицай // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. – 2010. – № 3. – С. 126–136. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2010_3_13.
14. Буренніков Ю.Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств (на прикладі машинобудування) : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 / Ю.Ю. Буренніков ; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2009. – 20 с.
15. Степаненко Д. М. Инновационный процесс и инновационная деятельность: понятие, сущность, характеристики / Д. М. Степаненко // Проблемы современной экономики. – 2009. – № 4. – С. 34–36.
16. Лепейко Т.І. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / Т.І. Лепейко, В.О. Коюда, С.В. Лукашов. – Х. : ВД «Інжек», 2005. – 440 с.
17. Янковский К.П. Введение в инновационное предпринимательство / К.П. Янковский. – СПб : Питер, 2004. – 189 с. : ил. – (Серия «Учебное пособие»).

18. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємств та економічна оцінка інноваційних процесів / П.С. Харів. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 325 с.
19. Тивончук О.І. Стимулювання інноваційної діяльності машинобудівних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Тивончук Олена Іванівна ; НУ «Львівська політехніка». – Львів, 2008. – 23 с.
20. Парсаданян С. А. Инновационная деятельность: организация, технология, проектирование / С.А. Парсаданян, В. К. Потемкин. – СПб : ИРЭ РАН, 2001. – 106 с.
21. Павлов В.І. Інноваційний потенціал регіону: діагностика та реалізація : [монографія] / В.І. Павлов, Ю.М. Корецький. – Луцьк : Надстир'я, 2004. – 244 с.
22. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навч. посіб. / Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
23. Ильдеменов С.В. Инновационный менеджмент : учеб. пособие / С.В. Ильдеменов, А.С. Ильдеменов, В.П. Воробев. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 208 с.
24. Гречан А.П. Теоретичні основи формування механізму активізації інноваційних процесів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://core.ac.uk/download/pdf/32612357.pdf>
25. Дідківська Л.І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Дідківська Л.І., Головка Л.С. – К. : Знання-Прес, 2000. – 209 с.
26. Баранов О.Г. Інноваційний процес як об'єкт державного регулювання / О.Г. Баранов // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 6 (36). – С. 172–178.
27. Левченко Ю.Г. Економіка й організація інноваційної діяльності : курс лекцій для студ. напрямку 6.030504 «Економіка підприємства» для всіх форм навч. / Левченко Ю.Г. – К. : НУХТ, 2012. – 163 с.
28. Управління інноваціями : [метод. вказівки до виконання практич. робіт з дисципліни «Управління інноваціями» за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент»] / укладачі : І.В. Станкевич, Т.А. Романенко, Є.Г. Борисевич, В.А. Тігарева. – Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2015. – 36 с.
29. Замрига А.В. Сутність понять «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність» у теорії аграрної економіки / А.В. Замрига // Економіка АПК. – 2014. – № 9. – С. 92–96.
30. Райца А. Етапи еволюційного розвитку інноваційних процесів / А. Райца, Д. В. Столяров // Інвестиції: практика та досвід. Інновації та розвиток. – 2009. – № 8. – С. 21–26.
31. Сучасний тлумачний словник української мови: 60 000 слів / уклад. Н. Кусайкіна, Ю. Цибульник ; за заг. ред. В.В. Дубічинського. – Х. : ВД «ШКОЛА», 2014. – 784 с.
32. Мишкін Ф. С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Мишкін Ф. С. – Київ : Основи, 1998. – 963 с.
33. Ковач А. В. Світові тенденції інноваційного процесу на сучасному етапі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/kovach-av-svitovi-tendentsiyi-innovatsiyogo-protseesu-na-suchasnomu-etapi/>
34. Про інноваційну діяльність від 04.07.2002 р. № 40-IV/ [Електронний ресурс] : закон України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>

References

1. Herneho Yu. Formuvannya innovatsiynogo protsesu: teoretychnyi pidkhd [Elektronnyi resurs] / Yu. Herneho // Rezhym dostupu : <http://securities.usmdi.org/?p=22&n=94&s=971>
2. Mykytiuk P.P. Innovatsiyni menedzhment : navchalnyi posibnyk. / Mykytiuk P.P. – Ternopil : Ekonomichna dumka, 2006. – 295 s.
3. Innovatsiyni menedzhment : navch. posibnyk / L.I. Mykhailova, O.I. Hutorov, S.H. Turchina, I.O. Sharko. – Vyd. 2-e, dop. – Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 2015. – 234 s.
4. Androsova O.F. Transfer tekhnolohii yak instrument realizatsii innovatsiynoi diialnosti : monohrafiia / Androsova O.F., Cherep A.V. – K. : Kondor, 2007. – 356 s.
5. Osnovi ynnovatsiynogo menedzhmenta. Teoriya y praktyka : ucheb. / pod red. P.N. Zavalyna, A.K. Kazantsev, L.Э. Mindely. – 2-e yzd., pererab. y dop. – M. : Ekonomika Osnovy innovatsiynogo menedzhmenta, 2004. – 521 s.
6. Krasnokutska N. V. Innovatsiyni menedzhment : navch. posibnyk / Krasnokutska N. V. – K. : KNEU, 2003. – 504 s.
7. Illiashenko S.M. Innovatsiyni menedzhment : pidruchnyk / Illiashenko S.M. – Sumy : Universytetska knyha, 2010. – 334 s.
8. Vysotska I.B. Innovatsiyni chynnyk rozvytku promyslovosti : avtoref. dys. ... k. e. n. : spets. 08.07.01 / I.B. Vysotska ; NAN Ukrainy. Obiedn. in-t ekonomiky. – K., 2005. – 19 s.
9. Fedulova I.V. Upravlinnia rozvytkom innovatsiynogo potentsialu pidpriemstv khlibopekarnoi promyslovosti : avtoref. dys. ... d. e. n. : spets. 08.00.04 / I.V. Fedulova ; Nats. un-t kharch. tekhnolohii. – K., 2009. – 35 s.
10. Oliinyk Yu.A. Teoretychni zasady vyznachennia sutnosti innovatsiynkh protsesiv v Ukraini / Yu.A. Oliinyk // Biznes Inform. – 2014. – № 12. – С. 182–187.
11. Polozova T. V. Innovatsiina diialnist pidpriemstva ta ekonomichna sutnist innovatsiynogo protsesu [Elektronnyi resurs] / T. V. Polozova, D. Yu. Kryvtun // Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment. – 2015. – Vyp. 12. – S. 108–113. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_12_27
12. Upravlenie innovacionnymi processami : [ucheb. posob.] / I.A. Zharikov, V.V. Zharikov, V.G. Odnolko, A.I. Evsejchev. – Tambov : Izd-vo Tamb. gos. tehn. un-ta, 2009. – S. 123–138.
13. Hrytsai O. I. Ekonomichna sutnist terminu "innovatsiyni protses" [Elektronnyi resurs] / O. I. Hrytsai // Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi. – 2010. – № 3. – S. 126–136. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2010_3_13.
14. Buriennikov Yu.Iu. Upravlinnia innovatsiynoi diialnistiu promyslovykh pidpriemstv (na prykladi mashynobuduvannya) : avtoref. dys. ... k. e. n. : spets. 08.00.04 / Yu.Iu. Buriennikov ; Khmelnytskiy, 2009. – 20 s.
15. Stepanenko D. M. Innovatsiyniy process i innovatsiynaya deyatelnost: ponyatie, sushnost, harakteristiki / D. M. Stepanenko // Problemy sovremennoy ekonomiki. – 2009. – № 4. – S. 34–36.
16. Lepeiko T.I. Innovatsiyni menedzhment : navchalnyi posibnyk / T.I. Lepeiko, V.O. Koiuda, S.V. Lukashov. – Kh. : VD «Inzhek», 2005. – 440 s.
17. Yankovskiy K.P. Vvedenie v ynnovatsiynoe prydpriematelstvo / K.P. Yankovskiy. – SPb : Pyter, 2004. – 189 s. : yl. – (Seriya «Uchebnoe posobie»).
18. Khariv P.S. Innovatsiina diialnist pidpriemstv ta ekonomichna otsinka innovatsiynkh protsesiv / P.S. Khariv. – Ternopil : Ekonomichna dumka, 2003. – 325 s.
19. Tyvonchuk O.I. Stymulivuvannya innovatsiynoi diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : spets. 08.00.04 / Tyvonchuk Olena Ivanivna ; NU «Lvivska politehnika». – Lviv, 2008. – 23 s.
20. Parsadaniyan S. A. Ynnovatsiynnaia deiatelnost: orhanyzatsiia, tekhnolohiia, proektirovanye / S.A. Parsadaniyan, V. K. Potemkin. – SPb : YRЭ RAN, 2001. – 106 s.
21. Pavlov V.I. Innovatsiyni potentsial rehionu: diahnozyka ta realizatsiia : [monohrafiia] / V.I. Pavlov, Yu.M. Koretskyi. – Lutsk : Nadstyria, 2004. – 244 s.

22. Zakharchenko V.I. Innovatsiyni menedzhment: teoriia i praktyka v umovakh transformatsii ekonomiky : navch. posib. / Zakharchenko V.I., Korsikova N.M., Merkulov M.M. – K. : Tsentr uchbovoi literatury, 2012. – 448 s.
23. Yldemenov S.V. Ynnovatsyонный menedzhment : ucheb. posobyе / S.V. Yldemenov, A.S. Yldemenov, V.P. Vorobev. – M. : YNFRA-M, 2002. – 208 s.
24. Hrechan A.P. Teoretychni osnovy formuvannia mekhanizmu aktyvizatsii innovatsiynykh protsesiv [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://core.ac.uk/download/pdf/32612357.pdf>
25. Didkivska L.I. Derzhavne rehuliuвання ekonomiky : navch. posib. / Didkivska L.I., Holovko L.S. – K. : Znannia-Pres, 2000. – 209 s.
26. Baranov O.H. Innovatsiyni protses yak ob'iekt derzhavnogo rehuliuвання / O.H. Baranov // Aktualni problemy ekonomiky. – 2004. – № 6 (36). – S. 172–178.
27. Levchenko Yu.H. Ekonomika y orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti : kurs lektsii dlia stud. napriamu 6.030504 «Ekonomika pidpriemstva» dlia vsikh form navch. / Levchenko Yu.H. – K. : NUKhT, 2012. – 163 s.
28. Upravlinnia innovatsiinyi : [metod. vказivky do vykonannia prakt. robit z dystsypliny «Upravlinnia innovatsiinyi» za napriamom pidhotovky 6.030601 «Menedzhment»] / ukladachi : I.V. Stankevych, T.A. Romanenko, Ye.H. Borysevych, V.A. Tiharieva. – Odesa : ONAZ im. O.S. Popova, 2015. – 36 s.
29. Zamryha A.V. Sutnist poniat «innovatsiyni protses» ta «innovatsiina diialnist» u teorii ahranoi ekonomiky / A.V. Zamryha // Ekonomika APK. – 2014. – № 9. – S. 92–96.
30. Raitsa A. Etapy evoliutsiinoho rozvytku innovatsiynykh protsesiv / A. Raitsa, D. V. Stoliarov // Investytsii: praktyka ta dosvid. Innovatsii ta rozvytok. – 2009. – № 8. – S. 21–26.
31. Suchasnyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy: 60 000 sliv / uklad. N. Kusaikina, Yu. Tsybulnyk ; za zah. red. V.V. Dubichynskoho. – Kh. : VD «ShKOLA», 2014. – 784 s.
32. Myshkin F. S. Ekonomika hroshei, bankivskoi spravy i finansovykh ryнкiv / Myshkin F. S. – Kyiv : Osnovy, 1998. – 963 s.
33. Kovach A. V. Svitovi tendentsii innovatsiinoho protsesu na suchasnomu etapi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://intkonf.org/kovach-av-svitovi-tendentsiyi-innovatsiynogo-protsesu-na-suchasnomu-etapi/>
34. Pro innovatsiinu diialnist vid 04.07.2002 r. № 40-IV/ [Elektronnyi resurs] : zakon Ukrainy. – Rezhym dostupu : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>

Рецензія/Peer review : 17.07.2019

Надрукована/Printed : 04.09.2019
Рецензент: д. е. н., проф. Смагін В. Л.